

Trianon 100

„Magyar az, akinek fáj Trianon.” Megannyiszor hallottuk már ezt (az egyébként Illyés Gyulának tulajdonított mondatot) különböző kontextusokban. Abban mindenképpen egyetértés van az országban, hogy az 1920. június 4-én megkötött békediktátum az ország velünk élő nagy traumája, melynek kibeszéletlensége, feldolgozatlansága száz év elteltével is meghatároz bennünket. Meghatároz, de közelebb is hoz, összetartozásra szólít fel mindannyiunkat. Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint az 1921-ben megjelent és 7 év múlva újrakiadott *Vérző Magyarország* című kötet¹, melyben különböző ideológiákat képviselő csoportok egyaránt írtak fejezeteket, hiszen egy könyvben szerepelt Tormay Cécile, Karinthy Frigyes, Kosztolányi Dezső, gr. Apponyi Albert, Herczeg Ferenc, sőt, Ibsen is. A versailles-i döntés értelmében mesterséges határokat húztak fel, elcsatolva Magyarország területének 2/3 részét, megannyi magyar anyanyelvű polgárral együtt. A kérdés, hogy ezeket a határokat milyen módon lehet áthidalni, milyen lehetőségeink vannak a kapcsolatteremtésre. A nemzeti összetartozás napja alkalmából így nem feledkezhetünk meg azokról az emberekről, akik a határon túl maradtak, ott élnek, és őrzik magyarságukat. A közös kapcsolatok keresése így feladatunkká kell, hogy váljon, függetlenül attól, hogy milyen nézeteket képviselünk, miket gondolunk a bennünket körülvevő világról, mert elsősorban mindnyájan magyarok vagyunk.

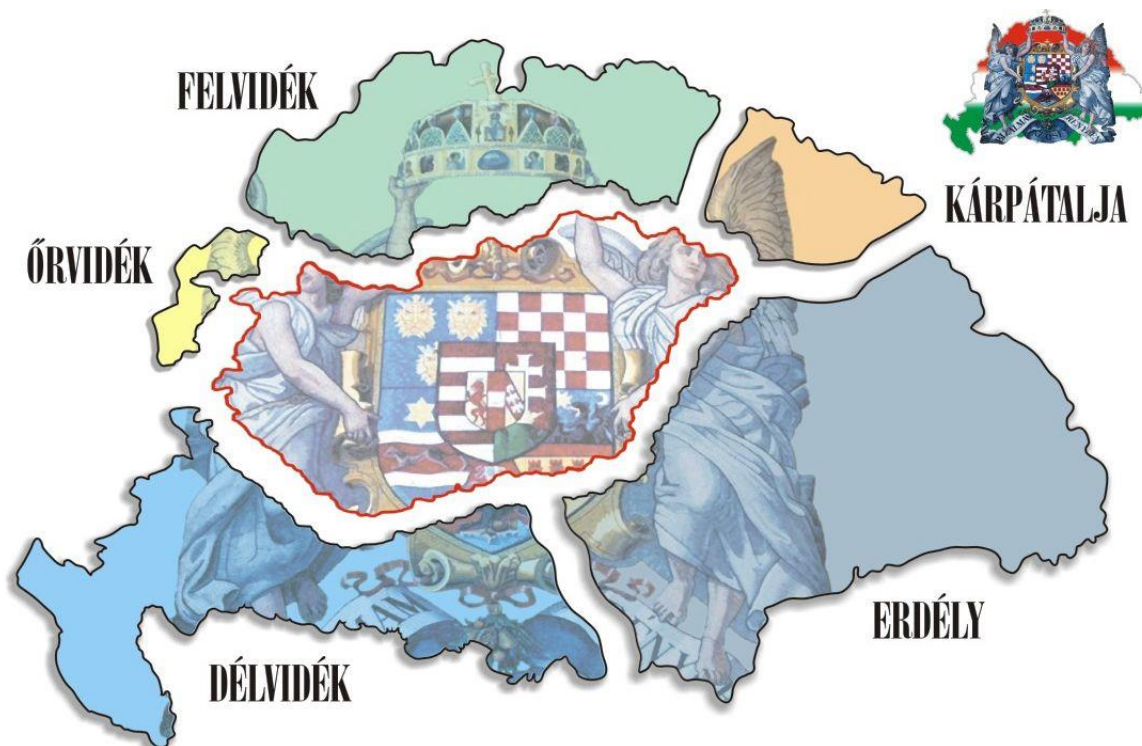
Ezt az egymásra találást a Dr. Mező Ferenc Általános Iskolában a Határtalanul programok is erősítették (melyek beszámolóit az iskola honlapján, vagy [ide](#) kattintva is megtekinthetik), hiszen Erdély gyönyörű tájait bejárva a hetedikesek megismerhették azt a kulturális közeget, ahol külföldi társaink élnek.

Egyúttal arra is kérem azokat, akik e sorokat olvassák, hogy csatlakozzanak ahhoz a fővárosi kezdeményezéshez, mely egy perc néma csenddel adakozik június 4-én 16 óra 30 perckor Trianon emlékének. Csöndesedjünk el, álljunk meg és gondoljunk egymásra, magyarokra!

A diákoknak pedig a következő oldalt ajánlom, mely Trianon 100. évfordulója alkalmából interaktív módon dolgozza fel e tragédiát: https://fidelio.hu/vizual/probald-ki-a-tudasod-a-nemzeti-muzeum-trianon-100-kvizeivel-155605.html?fbclid=IwAR1HAqJg0Gy6rudeRkAf0JBnISizU_F4vA6HaTSEUt_DkLPWKc_fPV2Sk4g

¹ *Vérző Magyarország*, szerk. Kosztolányi Dezső, Helios-nyomda, Bp., 1928. Második kiadás.
http://mtdaportal.extra.hu/books/verzo_magyarország.pdf

A Dr. Mező Ferenc Általános Iskola hetedik osztályos tanulói is készültek egy-egy fogalmazással, saját élményekkel, kötődéssel, olykor pedig fiktív történettel, de valós problémákkal. Így arra kérem a megemlékezőket, hogy olvassák sok szeretettel és mély tisztelettel Ádám János (7.b), Bakó Hajnalka (7.d) és Kulcsár Balázs (7.a) munkáit!

Opauszki Norbert

magyar-történelem szakos tanár

Ádám János: Fiktív napló

1922. június 16-a van, a nap gyönyörűen süt, szinte éget. Itt fenn a hegyekben, Erdély legszebb részén, nincs kánikula. Feleségemmel épp most tettünk egy hatalmas sétát az erdőben és szomorúan vitattuk meg az elmúlt hónapok történéseit.

Pár évvel ezelőtt még magyaroknak számítottunk. Kolozsvár, a mi városunk, Magyarország része volt. Aztán a háború végével minden megváltozott.

1918. novemberében befejeződött a háború. 1919-ben a győztes országok béketárgyalásokba kezdtek, hogy eldöntsék a vesztesek sorsát. Mi, magyarok, a vesztes oldalon fejeztük be a háborút. 1920. májusában megtudtuk azt, hogy a háború a magyarok számára igen rosszul végződött, nyilvánosságra kerültek a békefeltételek. Emlékszem, hogy emiatt több barátommal együtt többször is tüntettünk Pesten. De hiába. 1920. június 4-én a magyarok delegációja Apponyi Albert gróf vezetésével aláírta a versailles-i palotakertben található Nagy Trianon palotában a békeszerződést, és annak részletei már a következő héten megjelentek az újságban. Sokkolva olvastuk, hogy Magyarország számára milyen jelentős áldozatokkal járt a háborús részvétel. Az újságban közöltek szerint Magyarország területének kétharmada elveszett és a lakosság körülbelül 60%-a is idegen ország polgárává vált.

Mi ketten, feleségemmel egy kis házban élünk Kolozsváron, és nagyon csalódottak vagyunk. Kilátástalan a helyzetünk. Állatokat tartunk és zöldséget, gyümölcsöt termesztünk, néhanapján faragunk és kézműveskedünk. A román állam azonban az elszakadt magyar településeket és lakosokat nem támogatja, sőt, még meg is nehezíti az életünket. Magasabb adókat vetnek ki ránk, mint a románokra, és kevesebb kedvezményt kapunk, mint ők. A város magyarok lakta terület, de mindenki el van keseredve. Magyarországhoz nem tartozunk már, de a románokkal eddig még nem volt sok jó kapcsolatunk. Én a román nyelvet sem ismerem, pedig itt most már az a kötelező. Barátaink legtöbbször Magyarországon maradt. Mi is el akartuk hagyni Erdélyt, ahogy sok más magyar is tette.

Hallottuk 1921. decemberében, hogy Sopron és nyolc másik település népszavazást tartott és a lakosság kétharmada a visszacsatolás mellett döntött. Mi is szeretnénk volna ilyen népszavazást, de nálunk ez nem valósulhatott meg.

Összességében, Trianonnal, az életünk jelentősen megváltozott. Elszakadtunk a saját országunktól, családuktól, barátainktól és talán már sosem leszünk többé velük egységesek. Az én meglátásom, hogy hiba volt ezt a szerződést aláírni. Persze nem vagyok politikus, lehet, hogy nem volt más választása a magyar kormánynak, de ránk, erdélyi magyarokra nézve ez nagyon-nagyon rossz szerződés volt.

(1922. június 16.)

Bakó Hajnalka: Hogyan élték meg Trianont Erdélyben?

Apukámat kértem meg, hogy segítsen ebben a nehéz fogalmazásban. Apukám és anyukám is Erdélyből származik, erdélyi magyar családból. A trianoni döntés az ő nagyszülei kisgyerekkorában történt, de apukám a nagyszülei és a többi falubeli öreg elmeséléséből tudja, hogy hogyan élték meg Trianont az akkor még Magyarországhoz tartozó erdélyi magyarok.

1920-ban Magyarország a trianoni békeszerződésnek következtében elvesztette területének mintegy kétharmadát. Ezt az erdélyi magyarság az egyik legsúlyosabb és legfájóbb tragédiaként élte meg, ami teljesen megváltoztatta az életüket és a mindennapjaikat. Kisebbséggé váltak a saját szülőföldjükön, mert elszakították őket az anyaországtól. A terror és elnyomás a mindennapjaik részévé vált. Nem használhatták többé szabadon az édes anyanyelvüket, a hivatalokba idegen nyelvű hivatalnokok kerültek, akik uralkodtak felettük. A rettegés, az új állami hatalomtól való félelem is a mindennapjaik része lett. Sokáig reménykedtek benne, hogy ez csak egy rövid, átmeneti állapot lesz, de 22 év kellett, amíg felcsillant egy reménysugár, amikor Erdély egyik felét visszacsatolták Magyarországhoz. Horthyt és a magyar honvédeket az erdélyi magyarok felszabadítóként ünneplik, az édesapám édesapja, vagyis a nagytatám, akkor született, magyar állampolgárként 1944 decemberében. De sajnos az örömmámor nem tartott sokáig, mert a második világháborút lezáró párizsi békeszerződéssel a teljes Erdély területét visszacsatolják Romániához, így az ott élő magyarság újra kisebbségi sorsba került.

Nagytatám, aki magyar állampolgárként született, elveszítette a születés jogán szerzett magyar állampolgárságát, azonban boldogan fogadta el újra, mikor erre lehetősége nyílt határon túli magyarként is a rendszerváltozás után.

Kulcsár Balázs: Trianon egy határon túlra került polgár szemszögéből

Muszáj volt tollat ragadnom, hogy leírjam a Hazám és otthonom, az országom elvesztését. Tragédiánk, hisz ez nem csak az én, hanem több mint hárommillió honfitársam tragédiája is, még 1918-ban a világháború befejezésével kezdődött. Tudtuk, hogy a vesztes oldalon fejeztük be a háborút, ezért fizetnünk kell. Arra viszont senki se számított, hogy ekkora árat kérnek tőlünk. Ma 1920. július 4-én, pont egy hónappal a magyar békeszerződés aláírása után, mikor ezt a levelet írom, még mindig nem tudom elhinni, hogy azt vették el tőlünk, ami nekünk a legfontosabb: a Hazánkat.

Bár én egy kis faluban Eszkáros, vagy ahogy az új országunk (Csehszlovákia) szerint nevezik Skáros-on élek, mégis érzem a változást az új hivatalok és hatóságok tekintetében. A faluban sétálva megfigyelhetjük, hogyan beszélnek meg egymás között az emberek a hatalmasok döntését. Van, aki csendben, s van, aki nemtetszésének hangot adva teszi ezt. Mindössze egy tollvonással eldöntötték, hogy többé nem vagyunk magyarok. Olvassuk a híreket és a politikusaink nyilatkozatait. Engem Apponyi Albert gróf a békedelegáció vezetőjének beszéde hatott meg a leginkább, mikor azt mondta: „[...]az államok lakosságának egyetlen része sem helyezhető akarata, megkérdezése nélkül, mint valami marhanyáj, egy idegen állam fennhatósága alá”. Ez az egyszerű mondat nagyon jól összefoglalta az érzéseinket. És ezzel az Erdélyben és a Délvidéken élő ismerőseim is egyet értenek. Ők is úgy érzik magukat, mint a földből kitépett növény.

Kedvesemmel, Juliannával jövő tavaszra halasztottuk esküvőnket. Mivel nővérem a feldarabolt Magyarországon, de szerencsére magyar földön, Sátoraljaújhelyen maradt a családjával, megpróbálom meggyőzni az én drága jegyesem, hogy költözzünk hozzájuk, aztán idővel saját otthonunk is lehetne, hisz erős vagyok és fiatal. Tudok dolgozni, hogy mindent megadhassak neki.

Még nem tudom mit hoz számunkra ez a változás, ami a fejünk felett végbement, és tartok tőle, hogy Julianna nem akarja majd itt hagyni idős szüleit.

Bárhogy is döntünk majd, én magyar maradok míg csak élek és ezt semmilyen hatalom nem veheti el tőlem. Később tudatjuk veletek hogyan határoztunk.

Eszkáros, 1920.07.04.

Tisztelettel: Simon Barnabás

Megjegyzés: A történetet részben üknagyapám döntése ihlette, akik egészen a második világháború utánig Eszkaroson maradtak, majd felesége halála után Sátorjaújhelyre költöztek a fiával, a dédnagyapámmal.